

بررسی تأثیر مخاطرات ادراک شده در گذران اوقات فراغت بر نشاط اجتماعی گردشگران

ورزشی در ایام پاندمی کووید-۱۹

سحر پیرجمادی، دکتری تخصصی مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه

طباطبائی، تهران، ایران

احمد محمودی^۱، استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

وحید ساعت‌چیان، استادیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع)، مشهد، ایران

کامران رومیانی، کارشناسی زیست‌شناسی، دانشکده علوم پایه، دانشگاه اراک، اراک، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۰/۰۲/۱۴۰۱

تاریخ دریافت: ۱۱/۰۸/۱۴۰۰

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر مخاطرات ادراک شده در گذران اوقات فراغت بر نشاط اجتماعی گردشگران ورزشی در ایام پاندمی کووید-۱۹ بود. روش پژوهش توصیفی با رویکرد مدل معادلات ساختاری بود. جامعه آماری گردشگران مجموعه‌های گردشگری ورزشی شهر مشهد بودند که ۳۸۱ نفر به‌روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. به‌منظور جمع‌آوری داده‌ها از دو پرسش‌نامه مخاطرات ادراک شده اشراقی و همکاران (۱۳۹۶) و نشاط اجتماعی آکسفورد استفاده شد. روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه توسط متخصصان تأیید و روایی سازه با استفاده از تحلیل عامل اکتشافی و تأییدی، مورد تأیید قرار گرفت. همچنین پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ برای هر دو پرسش‌نامه بالای ۰/۷ به‌دست آمد. در تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی مانند تی‌تک‌نمونه‌ای و مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج نشان داد که بین میانگین مؤلفه‌های مخاطرات ادراک شده و نشاط گردشگران با میانگین نظری تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین بین مؤلفه‌های مخاطرات ادراک شده با نشاط گردشگران در ایام پاندمی کووید-۱۹ رابطه معناداری وجود داشت. نتایج این پژوهش بر تقویت شاخص‌هایی از قبیل نظارتی، برنامه‌ریزی، سخت‌افزارها، ایمنی، اطلاع‌رسانی، سازمانی، روش‌های بین‌المللی در سیاست‌گذاری‌های گردشگری ورزشی جهت جلوگیری از پیامدهای روانشناختی کووید-۱۹ و رسیدن به کمال نشاط اجتماعی تأکید دارد.

کلیدواژه‌ها: اپیدمی، خسارات گردشگری ورزشی، شادی اجتماعی، کووید-۱۹، مدیریت بحران

مقدمه

با همه‌گیری و عالم‌گیری کووید-۱۹، جهان با چالشی مواجه شده است که بسیاری از جمله دبیر کل سازمان ملل متحد، آن را بسیار بزرگ‌تر و تأثیرگذارتر از جنگ جهانی دوم ارزیابی می‌کنند (میرزایی، ۱۳۹۹: ۱۳). کووید-۱۹ از اواخر سال ۲۰۱۹ در کشور چین کشف شد و از آن زمان اپیدمی جهانی یافت (ماتیزا و کروگر^۱، ۲۰۲۱: ۱). امروزه بیماری کووید-۱۹ در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی-فرهنگی تأثیر زیادی گذاشته است (کانوپریا^۲، ۲۰۲۰: ۱۶۱)؛ از دیدگاه علم اقتصاد، خسارت‌های اقتصادی ناشی از اپیدمی کووید-۱۹ تا حد زیادی به دلیل کاهش تقاضاست؛ به این معنی که مصرف‌کننده برای خرید کالاها و خدمات موجود در اقتصاد جهانی وجود ندارد (متی، ۱۳۹۹: ۱۶۳). با توجه به تعادل بازار در نظریه عرضه تقاضا، بخش گردشگری در حال کاهش موازی با کاهش تقاضا مواجه است (ماتیزا و اسلبرت^۳، ۲۰۲۱: ۵۸۰). با اپیدمی جهانی کووید-۱۹ و اعمال محدودیت‌های جهانی بر مسافرت و گردشگری شاهد کاهش چشمگیر درآمدهای جهانی مسافرت و جهانگردی بوده‌ایم (ژانگ و همکاران^۴، ۲۰۲۱: ۱). بر اساس برآوردهای صورت گرفته در سال ۲۰۲۰ می‌بایست درآمد حاصل از مسافرت و گردشگری جهانی به رقم ۷۱۲ میلیارد دلار می‌رسید که نسبت به سال ۲۰۱۹، حدود ۴ درصد رشد داشت؛ (لوک^۵، ۲۰۲۰). اما در سال ۲۰۲۰ که قرار بود رونق مشاغل و کارآفرینی در صنعت گردشگری و هتلداری جهان رخ دهد، با ظهور و شیوع کووید-۱۹ شوک‌های بزرگی بر گردشگری داخلی و خارجی وارد شد (کراینر و رام^۶، ۲۰۲۰: ۱)؛ به طوری که طبق آخرین گزارش‌های سازمان جهانی گردشگری^۷ و شورای جهانی سفر^۸ با ظهور کووید-۱۹، به‌عنوان هفتمین فاجعه بزرگ دنیا (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۰)، اتفاقاتی مانند به‌تعویق افتادن بازی‌های المپیک و پارالمپیک توکیو (پارنل و همکاران^۹، ۲۰۲۰: ۱) و تعطیلی رویدادهای اجتماعی- ورزشی و اماکن ورزشی رخ داد (هامانی و همکاران^{۱۰}، ۲۰۲۰: ۱). همچنین ۵۰

1. Matiza & Kruger

2. Kanupriya

3. Matiza & Slabbert

4. Zhong et al

5. Lock

6. Kreiner & Ram

7. World Tourism Organization

8. World Travel & Tourism Council

9. Parnell et al

10. Hammami et al

میلیون شغل در صنعت گردشگری و مهمان‌نوازی در معرض نابودی قرار گرفته است و حجم درآمد‌های حاصل از این صنعت به یک سوم نزول پیدا کرده است (ژنگ و همکاران^۱، ۲۰۲۰: ۳۳۷). از طرفی همواره تصمیمات سفر گردشگر تحت تأثیر ادراکات آن‌ها از ریسک‌ها و خطرات مقصد است؛ در این راستا لوریرو و جیسس^۲ (۲۰۱۹) مخاطرات ادراک شده را از عوامل مؤثر بر تصاویر شناختی، عاطفی و محتاطانه گردشگران دانستند. مخاطرات ادراک شده به معنی ارزیابی ذهنی فرد از خطر واقعی موجود در هر زمان می‌باشد. مخاطره اغلب پدیده‌ای است که برای مصرف‌کننده آزاردهنده بوده و موجب افزایش سطح اضطراب مصرف‌کننده می‌گردد (محمودی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱). در این راستا بیماری کووید-۱۹ از جمله مخاطرات ادراک شده در صنعت گردشگری به‌ویژه گردشگری ورزشی بوده که کسب و کارهای این حوزه را که یکی از موتورهای اشتغال و رشد در دوران تحریم محسوب می‌شود، عملاً تعطیل نموده و چرخ این صنعت اشتغال‌زا کند گردیده است (مطلبی، ۱۳۹۹: ۱۸۳). گردشگری ورزشی سه رفتار عمده را در بر می‌گیرد: ۱. شرکت کردن (گردشگری ورزشی فعال)؛ ۲. تماشا کردن (گردشگری ورزشی رویداد یا غیرفعال)؛ ۳. بازدید کردن از جذابیت‌های مشهور مربوط به ورزش (گردشگری خاطرات ورزشی) (علوی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱)؛ که با گسترش بیماری کووید-۱۹ تمامی ابعاد گردشگری ورزشی تحت تأثیر قرار گرفته است. بشریت در گذشته نیز با وقایعی مشابه مانند آنفولانزا، ابولا، سارس، مرگ سیاه و روبرو شده است (ایوانس و همکاران^۳، ۲۰۲۰: ۸۵)؛ و با وجود بیماری‌های عفونی یاد شده، بسیاری از رویدادهای ورزشی برگزار و در صنعت گردشگری نیز مشکل خاصی به‌وجود نیامد (پارنل و همکاران، ۲۰۲۰: ۱). اما خطر حاضر، فوق‌العاده خاص و حساس می‌باشد. از سوی دیگر مخاطرات ادراک شده گردشگران اثر قابل توجهی بر نشاط آنان در طول مدت حضور در جامعه میزبان گردشگر خواهد داشت. نشاط اجتماعی یکی از مؤلفه‌های مهم رفاه اجتماعی به‌شمار می‌رود که با پیدایش نظریه‌های جدید در توسعه و تأکید بر توسعه انسانی با محوریت سلامت به‌عنوان یک مقوله محوری در سیاست‌گذاری‌های عمومی و رفاهی پدیدار شده است (سرافین و همکاران^۴، ۲۰۱۹: ۹۳). وینهتون^۵ جامع‌ترین تعریف را از نشاط و شادمانی

1. Zheng et al
 2. Loureiro & Jesus
 3. Evans et al
 4. Seraphin et al
 5. Veenhoven

ارائه کرده است. بر اساس این تعریف، نشاط و شادمانی به درجه‌ای از قضاوت شخص درباره‌ی مطلوبیت کیفیت کل زندگی‌اش اطلاق می‌شود (گلابی و آخشی، ۱۳۹۴: ۱۳۹). نشاط اجتماعی حالات روانی مثبت که عبارتند از سطح بالای رضایت، شادی ذهنی، سلامت ذهنی و سلامت روانشناختی افراد جامعه است. نشاط اجتماعی موجب تعلق، مسئولیت‌پذیری و وفاق اجتماعی، ارتقاء شاخص‌های سلامت روانی و اجتماعی، افزایش رضایت از زندگی، پویایی اجتماعی، افزایش امید در جامعه، ارتقاء کیفیت زندگی، کاهش آسیب‌های اجتماعی خصوصا در جوانان، عملکرد بهتر سیستم ایمنی در مقابل استرس‌ها و... می‌گردد (منصوری مرادیان و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۸۴). در این راستا در نظر گرفتن مخاطرات ادراک شده گردشگران ورزشی در ایام همه‌گیری کووید-۱۹ بسیار مهم بوده و می‌توان با ایجاد تمهیداتی برای گردشگری، اطمینان‌دهی مناسب و مؤثر را ایجاد نمود و در نتیجه گردشگر رغبت و تمایل بیشتری برای حضور پیدا کرده و در نهایت موجبات رونق صنعت گردشگری ورزشی و نشاط اجتماعی را به سبب حضور آن‌ها فراهم آورد.

مبانی نظری

کفاشپور و همکاران^۱ (۲۰۱۸) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که توسعه گردشگری بر نشاط ذهنی و کیفیت زندگی ساکنان شهر مشهد تأثیر دارد (کفاشپور و همکاران، ۲۰۱۸: ۵۲۱). نتایج پژوهش نازنین و همکاران^۲ (۲۰۲۰) حاکی از آن بود که کووید-۱۹ بر تصمیم سفر گردشگران و درک آن‌ها از بهداشت و ایمنی تأثیر زیادی گذاشته است (نازنین و همکاران، ۲۰۲۰: ۱). در یکی از مطالعات اخیر لیو و همکاران^۳ (۲۰۲۱) به این نتیجه دست یافتند که نگرش، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتار درک شده و رفتارهای رفت و برگشت گذشته تأثیرات مثبت قابل توجهی بر اهداف گردشگری پس از همه‌گیری دارد. این یافته‌ها می‌تواند مرجعی برای تدوین سیاست‌های مناسب توسعه گردشگری توسط نهادهای دولتی و شرکت‌های گردشگری در مقصد باشد (لیو و همکاران، ۲۰۲۱). نتایج تجزیه و تحلیل داده‌های کیم و همکاران^۴ (۲۰۲۱) نشان داد که چگونه ویژگی‌های ملموس و ناملموس باعث بهبود درک افراد از رفاه قبل

1. Kafashpor et al
2. Nazneen et al
3. Liu et al
4. Kim et al

و در ایام بیماری کووید-۱۹ می‌شود و اینکه چگونه این ادراکات بر نگرش‌های شناختی، عاطفی و وفاداری به نام تجاری در این دوره‌ها تأثیر می‌گذارد (کیم و همکاران، ۲۰۲۱: ۱). علاوه بر این ایتو^۱ (۲۰۲۱) در پژوهش خود به محدودیت‌های گردشگری ورزشی دوچرخه‌سواری در ایام بیماری کووید-۱۹ از جمله؛ فیزیولوژیکی، مالی، تعهدات اجتماعی و محیطی اشاره نمود (ایتو، ۲۰۲۱: ۱۵). همونسی و همکاران^۲ (۲۰۲۱) نیز در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که سرمایه‌گذاری‌های مالی، حمایت دولت، سیاست‌ها و رویکردهای استراتژیک جدید برای مدیریت بحران در گردشگری ورزشی ارزش قابل توجهی دارد (همونسی و همکاران، ۲۰۲۱: ۵۴). در مطالعات داخلی مهم‌ترین و مرتبط‌ترین تحقیقات نیز شامل موارد زیر است: غلامی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که؛ از بین مؤلفه‌های موجود در متغیر ادراک از توسعه گردشگری، مؤلفه‌های اجتماعی و اقتصادی بر شادمانی ذهنی شهروندان شهر مشهد تأثیر بسزایی دارند (غلامی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۰۷). در پژوهشی دیگر محمودی و همکاران (۱۳۹۹) به این نتیجه دست یافتند که ایجاد شرایط مناسب امنیت و مخاطرات ادراک شده نقش مهمی در ارتقای پیوند اجتماعی گردشگران ورزش‌های زمستانی دارد (محمودی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱). در جدیدترین پژوهش‌های انجام شده در حوزه گردشگری ورزشی و کووید-۱۹ نیز علوی و همکاران (۱۳۹۹) پیامدهای شغلی، رویدادی، توسعه پایدار و پسا کرونا را از جمله پیامدهای بیماری کووید-۱۹ بر گردشگری ورزشی کشور عنوان نمودند (علوی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱). بررسی پیشینه‌ی ادبیات تجربی نشان از آن دارد که این پژوهش‌ها جامع نبوده و بیشتر تلاش‌ها برای سنجش کووید-۱۹ بر بدنه‌ی صنعت گردشگری در سطح جهانی بوده است؛ که این مستلزم توسعه و پیشبرد دامنه‌ی پژوهش در بخش‌های مختلف گردشگری از جمله گردشگری ورزشی برای ایام پاندمی کووید-۱۹ است. در این راستا در حوزه گردشگری ورزشی در ایام پاندمی کووید-۱۹، پژوهش بسیار محدود (یک نمونه) در سطح کشور به انجام رسیده است. این خلأ در مطالعات خارجی در حوزه گردشگری ورزشی نیز مشهود است. با این ضرورت، تحقیق حاضر درصدد بازشناسی تأثیر مخاطرات ادراک شده در گذران اوقات فراغت بر نشاط اجتماعی گردشگران ورزشی در ایام پاندمی کووید-۱۹ است که نوآوری این پژوهش هم محسوب می‌شود. لذا

1. Ito

2. Hemmonsby et al

نتایج این پژوهش می‌تواند به غنای علمی حوزه‌های گردشگری ورزشی و مدیریت ورزشی کمک شایانی نموده و به‌عنوان زیربنایی برای مطالعات آتی قرار گیرد؛ که این مسأله بیان‌کننده اهمیت نظری این پژوهش است. به‌صورت عملی نیز کلیه سازمان‌ها و مدیران ذیربط می‌توانند با چالش‌ها و مخاطرات ادراک شده در ایام پاندمی کووید-۱۹ صنعت گردشگری ورزشی کشور آشنا شوند و از راهکارهای ارائه شده، جهت مقابله و اصلاح وضعیت موجود و آتی بهره‌گیرند. از طرفی وضعیت عمومی نشاط اجتماعی در ایران امروز به استناد شواهد و آمارها چندان رضایت‌بخش نیست (گلابی و آخشی، ۱۳۹۴: ۱۳۹). به‌واسطه اهمیت موضوع و تأثیر این مسأله در موفقیت برنامه‌های کلان توسعه پایدار، برنامه ششم توسعه صراحتاً دولت را مکلف کرده است به‌منظور پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی نسبت به تهیه طرح جامعی برای بسط و گسترش نشاط، شادمانی، امیدواری و اعتماد اجتماعی اقدام نمایند (سازمان برنامه و بودجه کشور، ۱۳۹۸). در این راستا گردشگری ورزشی یکی از حوزه‌های مهم اوقات فراغت محسوب می‌شود و می‌تواند به ایجاد نشاط جامعه کمک شایانی نماید. لذا نشاط اجتماعی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اجتماعی در گسترش رضایت عمومی جامعه از زندگی به‌شمار می‌رود که این شاخص مهم در دو سال اخیر با شیوع بیماری کووید-۱۹ و همچنین رکود گردشگری ورزشی به شدت تحت تأثیر قرار گرفته است. صنعت گردشگری نخستین و بیشترین ضربه را از بیماری کووید-۱۹ متحمل شده و تقریباً تا حد ورشکستگی اقتصاد این صنعت پیش رفته است (اکبری و انصاری، ۱۳۹۹: ۲۵۳)؛ که همچنان با تداوم این بیماری و محدودیت‌های مسافرتی بین‌المللی، منطقه‌ای و محلی هر روز بر مشکلات ناشی از این بیماری در صنعت گردشگری ورزشی کشور افزوده می‌شود. لذا اگر اقدامات پیشگیرانه در این حیطه به‌درستی انجام نشود، صنعت گردشگری به ویژه گردشگری ورزشی با اثرات کاهش بیشتری روبرو شده و در نهایت به فروپاشی اقتصادی می‌انجامد. بنابراین، با توجه به پتانسیل‌های موجود و محرک‌هایی که می‌توانند به ارتقاء مجدد مزیت رقابتی سفر و گردشگری در این ایام پاندمی در کشورمان بیانجامند، لازم است بررسی‌های لازم صورت گرفته تا با بازشناسی نیروهای مؤثر بر آن و سرمایه‌گذاری روی این محرک‌ها بتوان دوباره جایگاه ایران را در گردشگری ورزشی بهبود بخشید. لذا لازم است مدیران گردشگری ورزشی مخاطرات ادراک شده ناشی از بیماری کووید-۱۹ را کاهش داده تا بتوانند تجربه مطلوب گردشگری را افزایش و به‌تبع آن به کمال نشاط اجتماعی رسید. با توجه به اهمیت این بیماری و

با نظر به تأثیر قابل توجهی که بر تمامی صنایع گذاشته است، ضرورت می‌یابد که مخاطرات حاضر و آتی حاصل از این ویروس بر گردشگری ورزشی شناسایی شود و در راستای آن تدابیری در جهت مقابله و یا بهبود وضعیت موجود و آتی اندیشید. با توجه به موارد مطرح شده محقق در پی یافتن پاسخ برای این سؤال است که مخاطرات ادراک شده در گذران اوقات فراغت ورزشی بر نشاط اجتماعی گردشگران در ایام پاندمی کووید-۱۹ چه نقشی را ایفا می‌کنند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر زمره پژوهش‌های همبستگی مبتنی بر مدل معادلات ساختاری است که به صورت میدانی اجرا شده است. جامعه آماری پژوهش را گردشگران استفاده‌کننده از مجموعه‌های گردشگری ورزشی شهر مشهد تشکیل می‌دادند که حداقل سابقه ۲ مرتبه حضور مداوم در سال را به این مجموعه‌ها دارا بودند. با توجه به نامحدود بودن جامعه پژوهش ($N > 100000$) بر اساس فرمول حجم نامحدود کوکران تعداد ۴۲۸ نفر از گردشگران به روش نمونه‌گیری هدفمند، به عنوان نمونه انتخاب شدند. پرسش‌نامه‌ها به صورت فیزیکی از طریق حضور پژوهشگر در مجموعه‌های گردشگری ورزشی مورد مطالعه، در بین نمونه‌های داوطلب پژوهش توزیع گردید. با توجه به شرایط کشور و اعمال محدودیت‌های ستاد کرونا، تعداد ۴۲۸ پرسش‌نامه در بین نمونه‌های پژوهش توزیع شد. در نهایت پس از حذف موارد ناقص، تجزیه و تحلیل داده‌ها بر روی ۳۸۱ پرسش‌نامه انجام پذیرفت. در این پژوهش از پرسش‌نامه مخاطرات ادراک شده اشرافی و همکاران (۱۳۹۶) شامل ۳۲ گویه و ۵ بعد (فردی، بهداشتی، امنیتی، ایمنی، اجتماعی) و پرسش‌نامه نشاط اجتماعی آکسفورد شامل ۲۹ گویه با مقیاس پنج ارزش لیکرت (خیلی کم=۱ تا خیلی زیاد=۵) استفاده شد. روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه توسط ۱۰ تن از اساتید مورد تأیید و روایی سازه با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی، مورد تأیید قرار گرفت. همچنین مقدار ضریب پایایی درونی (آلفای کرونباخ) برای پرسش‌نامه مخاطرات ادراک شده ۰/۸۷ و نشاط اجتماعی ۰/۹۳ بدست آمد، که نشان از پایایی قابل قبول پرسش‌نامه‌های مورد استفاده دارد. در این پژوهش به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی استفاده گردید. در پژوهش حاضر؛ متغیر مخاطرات ادراک شده به عنوان متغیر مستقل (پیش بین) بوده و به منظور ارزیابی ذهنی گردشگران ورزشی از خطر واقعی موجود در ایام پاندمی کووید-۱۹ می‌باشد. همچنین متغیر نشاط اجتماعی به عنوان متغیر وابسته (ملاک) بوده و منظور از نشاط

اجتماعی به درجه‌ای از قضاوت گردشگران ورزشی درباره‌ی مطلوبیت کیفیت زندگی اجتماعی‌شان اطلاق می‌شود. برای سازمان دادن، خلاصه کردن، طبقه‌بندی نمرات خام از آمار توصیفی^۱ و به‌منظور برآورد پارامترها و پیش‌بینی آن از آمار استنباطی^۲ استفاده شد. همچنین به‌منظور بررسی ارتباط بین متغیرهای پژوهش از آزمون همبستگی پیرسون^۳ در نرم‌افزار اس پی اس اس^۴ نسخه ۲۶ استفاده شد و برای طراحی مدل ارتباطی بین متغیرهای پژوهش از نرم‌افزار نسخه لیزرل^۵ نسخه ۸٫۸ استفاده گردید.

یافته‌ها

در این پژوهش ۳۸۱ پرسش‌نامه مورد ارزیابی قرار گرفت؛ که ۳۳ درصد را زنان و ۶۷ درصد را مردان تشکیل داده‌اند و بالاترین فراوانی سن با ۴۲ درصد بین ۳۱-۴۰ سال بود. توزیع فراوانی مربوط به تحصیلات نمونه پژوهش نیز نشان می‌دهد که ۱۴۹ نفر (۳۳/۸۵ درصد) دیپلم و زیردیپلم، ۸۸ نفر (۲۳/۰۹ درصد) مدرک کاردانی، ۹۴ نفر (۲۴/۶۷ درصد) مدرک کارشناسی، ۶۱ نفر (۱۶/۰۱ درصد) مدرک کارشناسی ارشد و ۹ نفر (۲/۳۶ درصد) مدرک دکتری داشتند. در این پژوهش برای نرمال و غیرنرمال بودن داده‌ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده گردید.

1. Descriptive Statistics
 2. Inferential Statistics
 3. Pearson Test
 4. Statistical package for social science (SPSS)
 5. linear structural relations (LISREL)

جدول ۱. آماره‌های آزمون کولموگروف-اسمیرنف

نوع توزیع	آماره‌ها	نمره Z	متغیرهای پژوهش	مخاطرات ادراک شده
	سطح معنی‌داری			
نرمال	۰/۲۱	۰/۴۵	برنامه‌ریزی	
نرمال	۰/۲۵	۰/۵۱	مالی	
نرمال	۰/۲۲	۰/۴۳	اطلاع‌رسانی	
نرمال	۰/۱۳	۰/۴۸	سیاسی	
نرمال	۰/۰۸۹	۰/۵۲	حقوقی	
نرمال	۰/۰۵۲	۰/۴۵	نظارتی	
نرمال	۰/۰۶	۰/۳۹	ایمنی	
نرمال	۰/۰۶	۰/۳۸	سازمانی	
نرمال	۰/۲۳	۰/۴۴	آگاهی‌ها	
نرمال	۰/۱۰	۰/۵۵	نشاط اجتماعی	نشاط اجتماعی

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به نتایج جدول ۱ و سطوح معناداری که همگی بالای ۰/۰۵ هستند، می‌توان گفت که توزیع داده‌های به‌صورت نرمال است. با توجه به نرمال بودن توزیع متغیرهای مخاطرات ادراک شده و نشاط اجتماعی، به‌منظور بررسی نقش و اهمیت متغیرها و مؤلفه‌های پژوهش در جامعه مورد بررسی از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد.

جدول ۲. تحلیل تی تک نمونه‌ای برای تعیین نقش نمره نشاط اجتماعی و مخاطرات ادراک شده و مؤلفه‌های آن در

گروه نمونه

متغیر	میانگین مشاهده شده	میانگین نظری	آماره Z	سطح معناداری
برنامه‌ریزی	۲/۹۹	۳	-۰/۰۳۸	۰/۹۷
مالی	۳/۰۲		۰/۳۶۰	۰/۷۱
اطلاع‌رسانی	۳/۱۷		۲/۶۶۷	۰/۰۰۱
سیاسی	۳/۰۳		۰/۵۵۱	۰/۵۸
حقوقی	۲/۹۷		-۰/۴۰۷	۰/۶۸
نظارتی	۳/۲۳		۳/۴۹۴	۰/۰۰۱
ایمنی	۳/۲۱		۳/۲۸۷	۰/۰۰۱
سازمانی	۳/۱۱		۱/۸۷۸	۰/۰۶
نشاط اجتماعی	۳/۴۸		۷/۷۸۲	۰/۰۰۱

منبع: یافته‌های پژوهش

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، مؤلفه‌های برنامه‌ریزی، مالی، سیاسی، حقوقی و سازمانی معنادار نبوده است و براساس نتایج به‌دست آمده تفاوت معناداری بین میانگین مشاهده شده با میانگین نظری یافت نشد. همچنین آزمون t تک نمونه‌ای نشان داد که مؤلفه‌های اطلاع‌رسانی، نظارتی، ایمنی و نشاط اجتماعی معنادار بوده و تفاوت معناداری بین میانگین مشاهده شده با میانگین نظری وجود دارد. بر اساس نتایج به‌دست آمده؛ به‌ترتیب مؤلفه‌های نشاط اجتماعی، نظارتی، ایمنی و اطلاع‌رسانی از وضعیت مطلوبی برخوردار بوده و بالاتر از میانگین نظری قرار دارند.

جدول ۳. آزمون فریدمن اولویت مؤلفه‌های مخاطرات ادراک شده

میانگین رتبه‌ها	مؤلفه‌ها	آماره
۴/۹۹	نظارتی	کی دوی فریدمن
۴/۹۶	ایمنی	۴۰/۷۸۳
۴/۸۰	اطلاع‌رسانی	درجه آزادی
۴/۷۰	سازمانی	۷
۴/۲۹	سیاسی	سطح معنی‌داری
۴/۱۶	برنامه‌ریزی	۰/۰۰۱
۴/۱۱	مالی	
۳/۹۹	حقوقی	

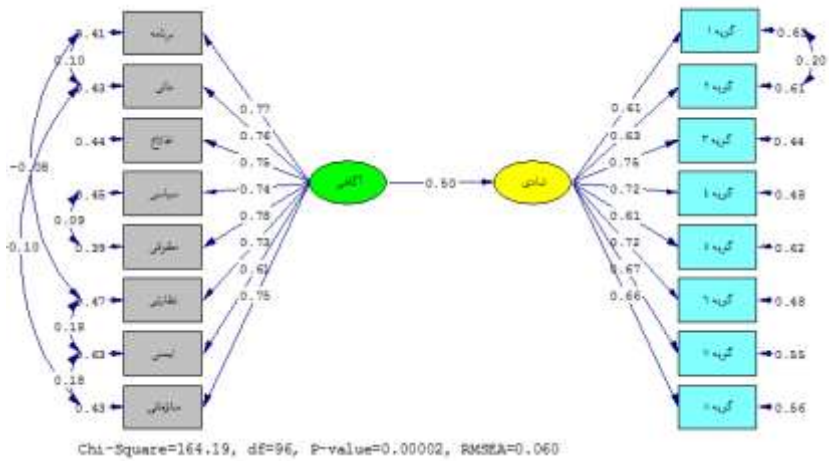
منبع: یافته‌های پژوهش

همان‌طور که در جدول ۳ ملاحظه می‌گردد، چون سطح معنی‌داری آزمون فریدمن کمتر از $۰/۰۵$ می‌باشد، بنابراین فرض صفر رد و بین مؤلفه‌های مخاطرات ادراک شده اولویت معناداری وجود دارد. همان‌طور که از جدول ۳ مشخص می‌شود مهم‌ترین اولویت مؤلفه‌های مخاطرات ادراک شده مربوط به مؤلفه «نظارتی» بوده و مؤلفه‌های «ایمنی»، «اطلاع‌رسانی»، «سازمانی»، «سیاسی»، «برنامه‌ریزی»، «مالی» و «حقوقی» در اولویت‌های دوم تا هشتم قرار دارند.

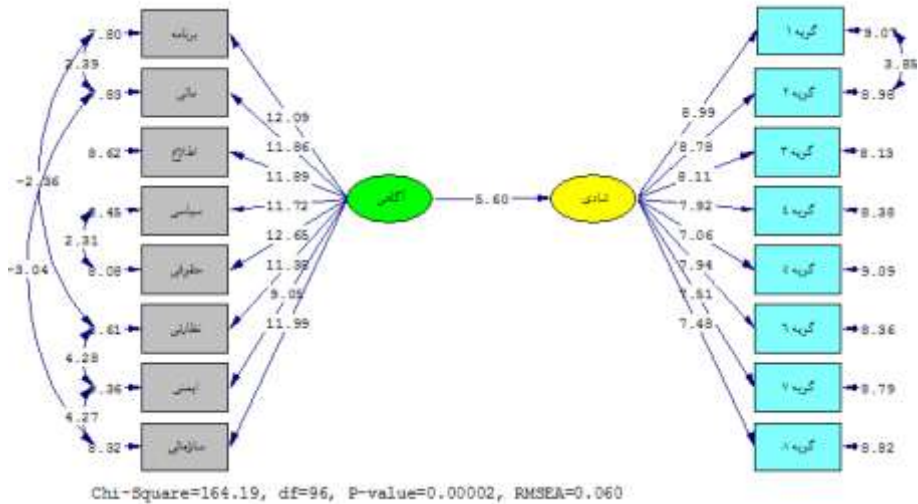
جدول ۴. ضرایب استاندارد (β) و معناداری (t) مدل روابط بین مخاطرات ادراک شده و میزان نشاط گردشگران

سطح معناداری	ضرایب معناداری (t)	ضرایب استاندارد (β)	مخاطرات ادراک شده		میزان نشاط اجتماعی
۰/۰۰۱	۱۲/۰۹	۰/۷۷	مخاطرات ادراک شده	<--	برنامه‌ریزی
۰/۰۰۱	۱۱/۸۶	۰/۷۶	مخاطرات ادراک شده	<--	مالی
۰/۰۰۱	۱۱/۸۹	۰/۷۵	مخاطرات ادراک شده	<--	اطلاع‌رسانی
۰/۰۰۱	۱۱/۷۲	۰/۷۴	مخاطرات ادراک شده	<--	سیاسی
۰/۰۰۱	۱۲/۶۵	۰/۷۸	مخاطرات ادراک شده	<--	حقوقی
۰/۰۰۱	۱۱/۳۸	۰/۷۳	مخاطرات ادراک شده	<--	نظارتی
۰/۰۰۱	۹/۰۵	۰/۶۱	مخاطرات ادراک شده	<--	ایمنی
۰/۰۰۱	۱۱/۹۹	۰/۷۵	مخاطرات ادراک شده	<--	سازمانی
۰/۰۰۱	۸/۹۹	۰/۶۱	میزان شادی گردشگران	<--	گویه اول
۰/۰۰۱	۸/۷۸	۰/۶۳	میزان نشاط گردشگران	<--	گویه دوم
۰/۰۰۱	۸/۱۱	۰/۷۵	میزان نشاط گردشگران	<--	گویه سوم
۰/۰۰۱	۷/۹۲	۰/۷۲	میزان نشاط گردشگران	<--	گویه چهارم
۰/۰۰۱	۷/۰۶	۰/۶۱	میزان نشاط گردشگران	<--	گویه پنجم
۰/۰۰۱	۷/۹۴	۰/۷۲	میزان نشاط گردشگران	<--	گویه ششم
۰/۰۰۱	۷/۵۱	۰/۶۷	میزان نشاط گردشگران	<--	گویه هفتم
۰/۰۰۱	۷/۴۸	۰/۶۶	میزان نشاط گردشگران	<--	گویه هشتم
۰/۰۰۱	۵/۶۰	۰/۵۰	میزان نشاط گردشگران	<--	مخاطرات ادراک شده

منبع: یافته‌های پژوهش

شکل ۱. مدل معادلات ساختاری روابط بین مخاطرات ادراک شده و میزان نشاط گردشگران در حالت استاندارد
منبع: یافته‌های پژوهش

شکل ۲. مدل معادلات ساختاری روابط مخاطرات ادراک شده و میزان نشاط گردشگران در حالت آماره T
منبع: یافته‌های پژوهش

بر مبنای یافته‌های حاصل از مدل معادلات ساختاری و نتایج گزارش شده در جدول ۴ مشاهده می‌شود که کلیه بارهای عاملی (ضرایب رگرسیونی استاندارد شده) و مقادیر T (مقادیر نسبت‌های بحرانی) از مقادیر قابل قبولی برخوردار بوده و این شاخص‌ها نشان می‌دهند که متغیرهای مشاهده‌ای اندازه‌گیری شده به‌خوبی انعکاسی از متغیرهای پنهان (مخاطرات ادراک شده و میزان نشاط گردشگران) می‌باشند. همچنین نتایج نشان داد که مخاطرات ادراک شده می‌تواند تأثیر مثبت و معناداری برابر با ضریب مسیر $0/50$ بر میزان نشاط گردشگران داشته باشد ($T=5/60$, $Sig=0/001$). در ادامه شاخص‌های برازش مدل پژوهش به‌منظور بررسی تأیید یا عدم تأیید مدل ارتباطی بررسی می‌شود.

جدول ۵. شاخص برازش مدل ارتباطی مخاطرات ادراک شده و میزان نشاط گردشگران

شاخص‌های برازش	مقادیر شاخص‌ها	مقادیر قابل قبول	تفسیر
کای اسکوار (کای دو)	۱۶۴/۱۹	-	-
درجه آزادی	۹۶	-	-
نسبت کای اسکوار به درجه آزادی (χ^2/df)	۱/۷۱	مقدار بین ۱ تا ۳	مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۶۰	کمتر از ۰/۱	مطلوب
شاخص (AGFI) تطبیق داده شده GFI	۰/۹۱	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۶	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۲	بیشتر از ۰/۹	مطلوب

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به جدول ۵ مشاهده می‌شود که شاخص‌های برازش از مقدار قابل قبولی برخوردار بوده و شاخص‌های برازش (AGFI, NFI, GFI) در حد مطلوب و بالاتر از $0/9$ می‌باشند. همچنین مقدار شاخص RMSEA برابر با $0/060$ به‌دست‌آمد که نشان از برازش قابل قبول مدل دارد؛ بنابراین با توجه به مقادیر به‌دست‌آمده مدل ارتباطی پژوهش از برازش کافی برخوردار است.

نتیجه گیری

براساس یافته‌های پژوهش مشاهده شد که بین میانگین مشاهده شده مخاطرات ادراک شده و مؤلفه‌های آن (اطلاع رسانی، نظارتی، ایمنی، نشاط اجتماعی) با میانگین نظری تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین بین مؤلفه‌های مخاطرات ادراک شده اولویت معناداری وجود دارد. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج لوریرو و جیسس (۲۰۱۹)، کیم و همکاران (۲۰۲۱)، علوی و همکاران (۱۳۹۹) و همونسی و همکاران (۲۰۲۱) همسو است. لوریرو و جیسس (۲۰۱۹) مخاطرات ادراک شده را از عوامل مؤثر بر تصاویر شناختی، عاطفی و محتاطانه گردشگران دانستند. همونسی و همکاران (۲۰۲۱) نیز در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که سرمایه‌گذاری‌های مالی، حمایت دولت، سیاست‌ها و رویکردهای استراتژیک جدید برای مدیریت بحران در گردشگری ورزشی ارزش قابل توجهی دارد. در این پژوهش در زمینه اولویت‌بندی مؤلفه‌های مخاطرات ادراک شده، مؤلفه نظارتی به‌عنوان اولویت اول قرار گرفت. این نتایج با یافته‌های لیو و همکاران (۲۰۲۱) و ایتو (۲۰۲۱) همخوانی دارد. لیو و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که نگرش، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتار درک شده و رفتارهای رفت و برگشت گذشته تأثیرات مثبت قابل توجهی بر اهداف گردشگری پس از همه‌گیری دارد. این یافته‌ها می‌تواند مرجعی برای تدوین سیاست‌های مناسب توسعه گردشگری توسط نهادهای دولتی و شرکت‌های گردشگری در مقصد باشد. علاوه بر این ایتو (۲۰۲۱) در پژوهش خود به محدودیت‌های گردشگری ورزشی دوچرخه‌سواری در ایام بیماری کووید-۱۹ از جمله؛ فیزیولوژیکی، مالی، تعهدات اجتماعی و محیطی اشاره نمود. بر اساس نتایج این پژوهش و در رابطه با اهمیت مؤلفه نظارت در ایام پاندمی کووید-۱۹، کسب مجوزهای مربوط به قوانین بهداشتی به‌عنوان یکی از مهمترین ویژگی‌هایی است که در بعد نظارت در نگاه گردشگران اهمیت بالایی را به خود اختصاص داده است. بنابراین با توجه به آنچه گفته شد به مدیران ادارات کل ورزش و جوانان، گردشگری، رؤسای فدراسیون‌ها و هیأت‌های ورزشی به‌ویژه پزشکی پیشنهاد می‌شود که نظارت

بر سامانه سلامت مجموعه‌های گردشگری ورزشی، سامانه رسیدگی به شکایات و تخلفات اماکن ورزشی کشور، تشدید بازرسی‌های دوره‌ای و منظم با همکاری دستگاه‌های مربوطه، نظارت دقیق و مستمر بر رعایت دستورالعمل‌های ابلاغی و ارائه گواهی مجموعه‌های ورزشی گردشگری ایمن توجه بیشتری نمایند. مؤلفه ایمنی بعد از مؤلفه نظارتی به‌عنوان اولویت دوم در پژوهش حاضر قرار گرفت. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج نازنین و همکاران (۲۰۲۰) همسو است؛ نتایج پژوهش نازنین و همکاران (۲۰۲۰) حاکی از آن بود که کووید-۱۹ بر تصمیم سفر گردشگران و درک آن‌ها از بهداشت و ایمنی تأثیر زیادی گذاشته است. در این راستا به مدیران مجموعه‌های گردشگری ورزشی و تصمیم‌گیرندگان پیشنهاد می‌شود که رعایت دستورالعمل‌های ابلاغی، بررسی چک لیست‌های رعایت پروتکل بهداشتی، ممانعت از ورود افراد مشکوک، غربال‌گری اولیه قبل از ورود به مجموعه به‌ویژه گردشگران خارجی، سیستم ضد عفونی مطلوب، بهره‌گیری از روش‌های استاندارد و بین‌المللی، رعایت فاصله اجتماعی، الزام گردشگران جهت همراه داشتن محلول ضد عفونی‌کننده و دستگاه تهویه مناسب را در دستور کار خود قرار دهند. در نهایت رعایت ایمنی در مجموعه‌های گردشگری ورزشی منجر به اطمینان گردشگران گردیده و این موضوع خود آرامش خاطر و نشاط گردشگران در استفاده از امکانات را فراهم می‌سازد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که بین میانگین میزان نشاط گردشگران با میانگین نظری تفاوت معناداری وجود دارد. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج کفاشپور و همکاران (۲۰۱۸) همسو است. کفاشپور و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که توسعه گردشگری بر نشاط ذهنی و کیفیت زندگی ساکنان شهر مشهد تأثیر دارد. به‌نظر می‌رسد که مراجعه‌کنندگان از حضورشان در مجموعه احساس شادمانی می‌کنند و اذعان دارند که با این نشاط می‌توانند بر روی رویدادهای پیرامون خود اثرات مثبتی برجای گذارند. به‌علاوه بر اساس نتایج بین مخاطرات ادراک شده و مؤلفه‌های آن با میزان نشاط گردشگران رابطه مثبت و معناداری برقرار است ($P > 0/05$)، به‌طوری که همبستگی بین آن‌ها در حد مطلوب گزارش شد. همچنین ۳۵ درصد از تغییرات

میزان نشاط گردشگران مربوط به مؤلفه‌های نظارتی، سازمانی و ایمنی مخاطرات ادراک شده ورزشی می‌باشد. این نتایج با نتایج پژوهش‌های غلامی و همکاران (۱۳۹۸)، کارنیرو و ایسیبو (۲۰۱۹) و محمودی و همکاران (۱۳۹۹) همسو است. غلامی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که؛ از بین مؤلفه‌های موجود در متغیر ادراک از توسعه گردشگری، مؤلفه‌های اجتماعی و اقتصادی بر شادمانی ذهنی شهروندان شهر مشهد تأثیر بسزایی دارند. با توجه به اهمیت مؤلفه نظارت گردشگران، این مؤلفه می‌تواند زمینه‌ای را برای کنترل قوانین بهداشتی در مجموعه‌های گردشگری ورزشی فراهم آورد. در ارتباط با مؤلفه سازمانی نیز می‌توان ادعان داشت گردشگران ورزشی از اهداف، چشم انداز و مأموریت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ورزشی آگاهی داشتند. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج کیم و همکاران (۲۰۲۱) همخوانی دارد. تجزیه و تحلیل داده‌های کیم و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد که چگونه ویژگی‌های ملموس و ناملموس باعث بهبود درک افراد از رفاه قبل و در ایام پاندمی کووید-۱۹ می‌شود. در این راستا به مدیران مجموعه‌های گردشگری ورزشی و تصمیم‌گیرندگان پیشنهاد می‌شود به زیرساخت‌ها، منابع انسانی، سخت‌افزارها، همایش‌ها و کلاس‌های آموزشی مانند آموزش ناظرین، مدیران و مربیان، اخذ گواهی آموزشی ضد کووید-۱۹، تناسب مساحت مجموعه با تعداد ورزشکاران و... توجه نمایند. با عنایت به توضیحات فوق می‌توان بیان داشت که با توسعه زندگی شهری و شهرنشینی، تأثیرات منفی قرنطینه، پیامدهای روانشناختی کووید-۱۹، اضطراب، کاهش سیستم ایمنی بدن، نبود اوقات فراغت سالم و... اهمیت فعالیت‌های تفریحی و گردشگری ورزشی روز به روز در حال افزایش می‌باشد. در این راستا مناطق گردشگری با امکانات بالا نیز برای در امان ماندن از تهدید به وجود آمده و موفقیت در بازار رقابتی برای جذب گردشگران ورزشی می‌توانند از شیوه‌های مختلف بهره‌گیرند که از مهم‌ترین آنها، ارتقا مؤلفه‌های نظارتی، سازمانی و ایمنی در ایام پاندمی کووید-۱۹ می‌باشد. زیرا اغلب گردشگران ورزشی به دنبال محیط‌هایی با شرایط و کیفیت مناسب از ابعاد مختلف بصری، معنایی، کارکردی، طبیعی و... می‌باشند. با توجه به مطالب مذکور، می‌توان در جمع‌بندی نهایی بیان کرد که می‌توان با آگاه نمودن گردشگران ورزشی

از حقوق شهروندی و قانونی‌شان در قبال یکدیگر و جامعه و آگاه‌سازی سازمان‌ها و نهادهای دولتی به منظور رعایت حقوق شهروندی افراد، زمینه‌های کاهش احساس شکاف بین واقعیت‌ها و خواسته‌های گردشگران ورزشی را با تسهیل شرایط رشد در شرایط حساس کشور فراهم نمود. همچنین باتوجه به اینکه مؤلفه نظارتی بالاترین میانگین را به خود اختصاص داده است؛ لذا چنانچه این مؤلفه مورد توجه قرار نگیرد منجر به افزایش ادراک خطر بالا در بین گردشگران ورزشی می‌شود و بی‌اعتمادی به مربیان، کارکنان اماکن، امدادسازان و مدیران را به دنبال خواهد داشت و منجر به ترس گردشگران از حضور در مجموعه‌های گردشگری ورزشی و مشارکت کمتر در فعالیت‌های گردشگری می‌شود؛ لذا جهت فراهم نمودن محیط امن و مناسب در ایام پاندمی کووید-۱۹، ایجاد اطمینان در گردشگران ورزشی از طریق پیشنهادی مطرح شده در این پژوهش امکان‌پذیر بوده و نهایتاً افزایش نشاط اجتماعی گردشگران ورزشی و حضور مستمر در مجموعه‌های ورزشی را به دنبال خواهد داشت. در پایان بر اساس محدودیت‌های پژوهش از قبیل جامعه آماری محدود به استفاده‌کنندگان از خدمات مجموعه‌های گردشگری ورزشی شهر مشهد، جامعه آماری پایین خانم‌ها، مدنظر قرار نگرفتن شرایط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی گردشگران، نبود اعتماد در بین برخی از نیروی انسانی و کارکنان مجموعه‌های گردشگری ورزشی، به سایر پژوهشگران در این زمینه پیشنهاد می‌شود که در جهت اعتبار و غنای هرچه بیشتر این پژوهش به بررسی متغیرهای این پژوهش در مجموعه‌های گردشگری ورزشی کل کشور به صورت ملی در ایام پاندمی کووید-۱۹، مطالعه تطبیقی در کشورهای پیشرو، تبیین ابزار اعتمادسازی مجموعه‌های گردشگری ورزشی، بررسی موانع فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی در رفتار گردشگران ورزشی و بررسی عوامل بازدارنده و انگیزاننده استفاده از خدمات ورزشی در ایام پاندمی کووید-۱۹ پردازند.

منابع

- اکبری، مجید؛ انصاری، معصومه. (۱۳۹۹). «بازشناسی محرک‌های موثر بر رقابت‌پذیری سفر و گردشگری برای دوران پساکرونا (مطالعه موردی: ایران)». فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری ویژه‌نامه همه‌گیری کووید-۱۹، ۱۵، ۲۵۳-۲۸۴.
- علوی، سلمان؛ کروی، مهدی؛ ذبیحی، اسماعیل؛ علوی، سید حسین. (۱۳۹۹). «کوید ۱۹ و گردشگری ورزشی: شناسایی پیامدها و ارائه راه‌کار». فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری ویژه‌نامه همه‌گیری کووید-۱۹، ۱۵، ۱-۳۲.
- غلامی، یونس؛ خاکی، مریم؛ صادقیان، سمانه؛ قاسمپور، سیده فاطمه. (۱۳۹۸). «ارزیابی ادراک شهروندان از توسعه گردشگری شهری و اثر آن بر شادمانی ذهنی نمونه موردی کلانشهر مشهد». نشریه گردشگری شهری، ۶ (۱)، ۱۲۰-۱۰۷.
- گلایی، فاطمه؛ آخشی، نازیلا. (۱۳۹۴). «مشارکت اجتماعی و نشاط اجتماعی». جامعه‌شناسی کاربردی، ۵۹ (۳)، ۱۶۰-۱۳۹.
- محمودی، احمد؛ قربانی، محمد حسین؛ دبیر، علیرضا؛ شریفی، زهرا. (۱۳۹۹). «نقش امنیت و مخاطرات ادراک شده در ارتقاء پیوند اجتماعی گردشگران ورزش‌های زمستانی». فصلنامه انتظام اجتماعی، ۱۲ (۲)، ۱-۲۶.
- مطلبی، سیدمحمد موسی. (۱۳۹۹). «تأثیر پاندمی کرونا-کووید ۱۹ بر پیش‌بینی رشد تولید ملی سال ۱۳۹۹». فصلنامه علمی-تخصصی ارزیابی تأثیرات اجتماعی، ۲۰۶-۱۸۳.
- متی، حسین. (۱۳۹۹). «بررسی اثرات ویروس کرونا کووید ۱۹ بر اقتصاد جهانی». فصلنامه علمی-تخصصی ارزیابی تأثیرات اجتماعی، ۱۷۹-۱۶۳.
- منصوری مرادیان، سمیه؛ شمس، مجید؛ ملک حسینی، عباس. (۱۳۹۷). «تبیین شاخص‌های سرمایه اجتماعی در راستای ارتقاء نشاط اجتماعی و سلامت روان شهروندان (مطالعه موردی: شهر همدان)». فصلنامه علمی و پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۱۱ (۱)، ۲۹۹-۲۸۴.
- میرزایی، خلیل. (۱۳۹۹). «علت‌ها و پیامدهای همه‌گیری و عالم‌گیری ویروس کرونا-کووید ۱۹». فصلنامه علمی-تخصصی ارزیابی تأثیرات اجتماعی، ۴۱-۱۳.

- Evans, A. B., Blackwell, J., Dolan, P., Fahlén, J., Hoekman, R., Lenneis, V. & Wilcock, L. (2020). Sport in the face of the COVID-19 pandemic: towards an agenda for research in the sociology of sport. *European Journal for Sport and Society*, 17(2), 85-95.
- Hammami, A., Harrabi, B., Mohr, M., & Krustup, P. (2020). Physical activity and coronavirus disease 2019 (COVID-19): specific recommendations for home-based physical training. *Managing Sport and Leisure*, 1-6.

- Hemmonsbey, J., Tichaawa, T. M., & Knott, B. (2021). Strategic conceptualisation of the South African sport tourism sector's response to the Covid-19 pandemic. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 10(1), 54-68.
- Idrovo Peñaherrera, D. F., & Labastida Gasol, V. (2021). The impact of COVID-19 pandemic on tourists' perceived risk of Barcelona as an international destination. *School of Tourism & Hospitality Management*.
- Ito, E. (2021). Constraints to everyday cycle sport tourism during the COVID-19 pandemic in Japan. *Wakayama Tourism Review*, (1), 15-17.
- Kafashpor, A., Ghasempour Ganji, S. F., Sadeghian, S., & Johnson, L. W. (2018). Perception of tourism development and subjective happiness of residents in Mashhad, Iran. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 23(6), 521-531.
- Kanupriya. (2020). COVID-19: A Socio-Economic Perspective. *FIIIB Business Review*, 9(3), 161-166.
- Kim, J. J., Han, H., & Ariza-Montes, A. (2021). The impact of hotel attributes, well-being perception, and attitudes on brand loyalty: Examining the moderating role of COVID-19 pandemic. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 62, 1-10.
- Kreiner, N. C., & Ram, Y. (2020). National tourism strategies during the Covid-19 pandemic. *Annals of tourism research*, 1-6.
- Liu, Y., Shi, H., Li, Y., & Amin, A. (2021). Factors influencing Chinese residents' post-pandemic outbound travel intentions: an extended theory of planned behavior model based on the perception of COVID-19. *Tourism Review*, 76(4).
- Lock, S. (2020). Global change in travel and tourism revenue due to COVID-19 2019-2020. *Our research and content philosophy*.
- Loureiro, S. M. C., & Jesus, S. (2019). How perceived risk and animosity towards a destination may influence destination image and intention to revisit: The case of Rio de Janeiro. *Anatolia*, 30(4), 497-512.
- Matiza, T., & Kruger, M. (2021). Ceding to their fears: a taxonomic analysis of the heterogeneity in COVID-19 associated perceived risk and intended travel behaviour. *Tourism Recreation Research*, 1-17.
- Matiza, T., & Slabbert, E. (2021). Tourism is too dangerous! Perceived risk and the subjective safety of tourism activity in the era of covid-19. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 36, 580-588.
- Nazneen, S., Hong, X., & Ud Din, N. (2020). COVID-19 crises and tourist travel risk perceptions. 1-8.
- Parnell, D., Widdop, P., Bond, A., & Wilson, R. (2020). COVID-19, networks and sport. *Managing Sport and Leisure*, 1-7.

-
- Seraphin, H., Gowreesunkar, V. G., & Platania, M. (2019). Examining the relationship between residents' level of happiness and supportiveness to tourism events: Winchester (UK) as a case study. *Journal of Tourismology*, 5(2), 93-112.
- Zheng, Y., Goh, E., & Wen, J. (2020). The effects of misleading media reports about COVID-19 on Chinese tourists' mental health: a perspective article. *Anatolia*, 31(2), 337-340.
- Zhong, L., Sun, S., Law, R., & Li, X. (2021). Tourism crisis management: evidence from COVID-19. *Current Issues in Tourism*, 1-12.